נושא: מועדים · סוכות

שמחת בית השואבה

השמחה הגדולה של סוכות במקדש

משנה סוכה, פרק ה משנה ד

מצגת לימוד והכנה לבגרות · כיתה י"ב

נוצר בבינה מלאכותית

בואי נחשוב רגע

מה מיוחד בשמחה הזאת?

הַחֲסִידִים: מי רוקד? ובמה הוא מחזיק ביד?

הַלְוִיִּם: איפה עומדים? ובמה מנגנים?

הַכֹּהֲנִים: מה עושים כשעולה השחר?

תכף נגלה מה המשנה מתארת.

מילון מילים קשות

לפני שקוראות את המשנה, נכיר את המילים

חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה

גדולי החכמים והצדיקים. דווקא הם רקדו לפני כל העם.

אֲבוּקוֹת

לפידים: מקלות בוערים שנותנים אור.

חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה מַעֲלוֹת

15 מדרגות בין עזרת ישראל לעזרת נשים.

קָרָא הַגֶּבֶר

עלה השחר (התרנגול קרא).

תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקְעוּ

תקיעה, תרועה, תקיעה בחצוצרות.

אָנוּ לְיָהּ עֵינֵינוּ

אנחנו מפנים את העיניים לה', לא לשמש.

המשנה

קראי לאט. כל צבע הוא חלק אחר במשנה

חלק א
החסידים

חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה הָיוּ מְרַקְּדִים לִפְנֵיהֶם בַּאֲבוּקוֹת שֶׁל אוֹר שֶׁבִּידֵיהֶן, וְאוֹמְרִים לִפְנֵיהֶן דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת.

חלק ב
הלויים

וְהַלְוִיִּם בְּכִנּוֹרוֹת וּבִנְבָלִים וּבִמְצִלְתַּיִם וּבַחֲצוֹצְרוֹת וּבִכְלֵי שִׁיר בְּלֹא מִסְפָּר, עַל חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה מַעֲלוֹת הַיּוֹרְדוֹת מֵעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל לְעֶזְרַת נָשִׁים, כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה עָשָׂר שִׁיר הַמַּעֲלוֹת שֶׁבַּתְּהִלִּים, שֶׁעֲלֵיהֶן לְוִיִּם עוֹמְדִין בִּכְלֵי שִׁיר וְאוֹמְרִים שִׁירָה.

מקור: משנה: נוסח מנוקד שאומת מול ספריא (לפי חומר ההכנה)

המשנה

קראי לאט. כל צבע הוא חלק אחר במשנה

חלק ג
הכהנים

וְעָמְדוּ שְׁנֵי כֹהֲנִים בַּשַּׁעַר הָעֶלְיוֹן שֶׁיּוֹרֵד מֵעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל לְעֶזְרַת נָשִׁים, וּשְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת בִּידֵיהֶן. קָרָא הַגָּבָר, תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקָעוּ. הִגִּיעוּ לְמַעְלָה עַשְׂירִית, תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקָעוּ. הִגִּיעוּ לָעֲזָרָה, תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקָעוּ. הָיוּ תוֹקְעִין וְהוֹלְכִין, עַד שֶׁמַּגִּיעִין לַשַּׁעַר הַיּוֹצֵא מִזְרָח.

חלק ג
"ואנו ליה"

הִגִּיעוּ לַשַּׁעַר הַיּוֹצֵא מִמִּזְרָח, הָפְכוּ פְּנֵיהֶן לַמַּעֲרָב, וְאָמְרוּ, אֲבוֹתֵינוּ שֶׁהָיוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה אֲחוֹרֵיהֶם אֶל הֵיכַל ה' וּפְנֵיהֶם קֵדְמָה, וְהֵמָּה מִשְׁתַּחֲוִים קֵדְמָה לַשֶּׁמֶשׁ, וְאָנוּ לְיָהּ עֵינֵינוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, הָיוּ שׁוֹנִין וְאוֹמְרִין, אָנוּ לְיָהּ, וּלְיָהּ עֵינֵינוּ:

מקור: משנה: נוסח מנוקד שאומת מול ספריא (לפי חומר ההכנה)

למה "בית שואבה"?

תלמוד ירושלמי, סוכה ה, א

א"ר יהושע בן לוי: למה נקרא שמה בית שואבה? שמשם שואבים רוח הקודש, על שם "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה" (ישעיה יב, ג).

ירושלמי סוכה ה, א

שורה תחתונה

אין רוח הקודש שורה אלא על לב שמח.

יונה בן אמיתי בשמחה

מה קרה לו, ומה זה מלמד אותנו?

מה קרה?

יונה הנביא עלה לרגל, נכנס לשמחת בית השואבה, ושרתה עליו רוח הקודש.

מה לומדים?

"והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלהים" (מלכים ב ג, טו). רוח הקודש באה מתוך שמחה.

שורה תחתונה: שמחה של מצווה פותחת את הלב.

סדר היום: לא טעמו שינה

ירושלמי סוכה ה, ב: רבי יהושע בן חנניה מספר

1. **בבוקר:** תמיד של שחר ← מוספין ← נדרים ונדבות
2. **בצהריים:** אכילה ושתייה ← תלמוד תורה
3. **אחר הצהריים:** תמיד של בין הערבים
4. **בלילה:** שמחת בית השואבה, כל הלילה

שורה תחתונה: כל ימי השמחה "לא היו טועמין טעם שינה כל עיקר".

הלויים והמעלות

חמש עשרה מדרגות, חמישה עשר מזמורים

15 מַעֲלוֹת

מעזרת ישראל לעזרת נשים. על המדרגות עמדו הלויים.

15 "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת"

בתהילים, פרקים ק"כ עד קל"ד. מדרגה לכל מזמור.

שורה תחתונה: כלי שיר "בלא מספר": כינורות, נבלים, מצלתיים, חצוצרות.

הכהנים והחצוצרות

מה עשו מרגע שעלה השחר?

1. **קרא הגבר:** עלה השחר. בשער העליון: תקעו והריעו ותקעו
2. **המעלה העשירית:** תקעו והריעו ותקעו
3. **העזרה:** תקעו והריעו ותקעו
4. **שער המזרח:** תוקעין והולכין עד שמגיעין לשם
5. **הפכו פניהם למערב:** "ואנו ליה עינינו"

"וְאָנוּ לְיָהּ עֵינֵינוּ"

שני כיוונים, שתי דרכים

אֲבוֹתֵינוּ ✗

"אחוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה, והמה משתחווים קדמה לשמש".

וַאֲנַחְנוּ ✓

"ואנו ליה עינינו". רבי יהודה: "אנו ליה, וליה עינינו".

שורה תחתונה: השמחה מסתיימת בהכרזה: הלב שלנו מופנה לה' בלבד.

שאלה למחשבה

מה עושה שמחה לשמחה גדולה?

רמז: גדולי ישראל רקדו מול כל העם.
מתי קשה לנו לשמוח באמת?

כתבי כמה שורות במחברת, ושתפי את החברה שלידך.

מה חשוב לזכור

סמני וי על כל שורה שאת כבר יודעת להסביר בעל פה

- ✓ שלושה חלקים: החסידים רוקדים באבוקות, הלויים שרים על 15 המעלות, הכהנים תוקעים בחצוצרות.
- ✓ 15 המעלות כנגד 15 "שיר המעלות" שבתהילים (ק"כ עד קל"ד).
- ✓ "קרא הגבר" = עלה השחר. הכהנים הלכו לשער המזרח.
- ✓ בשער המזרח הפכו פניהם למערב: "ואנו ליה עינינו". רבי יהודה: "אנו ליה, וליה עינינו".
- ✓ ירושלמי: "בית שואבה" כי משם שואבים רוח הקודש. אין רוח הקודש שורה אלא על לב שמח.
- ✓ סדר היום: לא טעמו שינה. מתמיד של שחר ועד שמחת בית השואבה כל הלילה.

שאלות בסגנון בגרות

עני במחברת. צטטי מן המשנה, והסבירי במילים שלך

1 א. מי רקדו באבוקות, ומה אמרו בזמן הריקוד?

ב. היכן עמדו הלויים, וכנגד מה נקבע מספר המעלות?

2 א. מה עשו הכהנים כש"קרא הגבר", ולאן הלכו?

ב. מה אמרו בשער המזרח, ומה הוסיף רבי יהודה?

אתן מוכנות!